

**Sølen
verneområde**styre

Postadresse
Postboks 987
2604 Lillehammer

Besøksadresse
Rendalen kommune
Bergset
2485 Rendalen

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 62 55 11 86
fminpost@fylkesmannen.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/solen>

Sølen verneområde styre

Saksbehandler Hilde Nystuen

Vår ref. 2020/2404 432.2

Deres ref.

Dato 26.11.2020

Sølen verneområde styre - møteinnkalling 03.12.2020

Møtested: Forvaltningsknutepunktet
/digital via teams
Dato: 3. desember

Dagsorden

Tid	
4. desember kl. 09:00-11.00	- Vedtakssaker (formell sakliste), orienteringssaker

Saksinnstilling og saksdokumenter er vedlagt. Eventuelt frafall meldes snarest til verneområdeforvalter, på tlf.nr: 90 12 33 02 eller epost: fmhehiny@fylkesmannen.no.

Rendalen, 30. november 2020

Hilde Nystuen
Verneområdeforvalter

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Sakliste vedtaksmøte

ST-sak	Type sak	Arkivsak
33/2020	Godkjenning av møteinnkalling og sakliste	
34/2020	Referatsaker – delegerte saker	
	Vedtaksaker	
35/2020	Sølen verneområde – budsjett for drift og planarbeid i 2021	2020/13009
36/2020	Sølen verneområde – møteplan 2021	2020/13009
37/2020	Sølen verneområde – innmelding av behov for tiltaksmidler og bestilling av tjenester av SNO for 2021	2020/12942
38/2020	Orienteringssaker	
39/2020	Eventuelt	

Arkivsaksnummer: 2020/13009-1

Saksbehandler: Hilde Nystuen

Dato: 26.11.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølven verneområde	35/2020	03.12.2020

Sølven verneområde - drift og planarbeid 2021

Innstilling til vedtak:

Sølven verneområde vedtar følgende forslag til budsjett for drift og planarbeid i 2021:

	Tildelt i 2020	Budsjett 2021
Drift av verneområdestyret og faglig rådgivende utvalg/seminarer	180.000	300 000
Forvaltningsplaner/skjøtselsplaner	250 000	80 000
Besøksstrategi	300 000	215 000
Sum	730 000	565 000

Dokumenter i saken:

Epost fra Miljødirektoratet av 03.11.2020

Saksopplysninger:

Jf. epost fra Miljødirektoratet datert 3. november 2020 kan det søkes om midler til drift av nasjonalpark- og verneområdestyrene og midler til arbeid med forvaltningsplaner, besøksstrategier og skjøtselsplaner over post 1420.21 i ESS.

Ved søknad om midler til drift av nasjonalpark- og verneområdestyrene må det settes opp et budsjett som viser forventede utgifter til reise- og møtegodtgjøring for medlemmene av styrene, samt evt. reiseutgifter for medlemmer av rådgivende utvalg.

Ved søknader om midler til dekning av utgifter i forbindelse med utarbeiding av forvaltningsplaner, besøksstrategier og skjøtselsplaner, kan det søkes om midler til utgifter som nødvendige kartlegginger og medvirkningsprosesser (møter). Det er også mulig å søke om oppdatering av nettsider.

Verneområdestyret legger inn sin søknad direkte i ESS. Inntil styrene eventuelt har opprettet eget organisasjonsnummer og bankkonto tildeles pengene fylkesmannen, men de disponeres i sin helhet av verneområdestyret. Forslag på budsjett til drift av styrene og evt. midler til forvaltningsplanarbeidet for 2021, sendes Miljødirektoratet med frist 10. januar 2021.

Sølen verneområde styre

Vurdering

Sølen verneområde styret fikk tildelt kr. 180.000 kr til drift av utvalgene i 2020. Sølen verneområde styre har avholdt 2 fysiske styremøter, 4 elektroniske styremøter og en todagers studietur til Hjerkin og Lom. På styremøtet i juni ble det gjennomført befaring gjennom landskapsvernområdet inn til Mefurua og Fiskevollen.

Foreløpig regnskap for drift av styret 2020 pr. 02.12.2020 :

Regnskap Sølen verneområde styre 2020	2020
Gaver (luer og buffer med logo)	30777
Møtegodtgjørelse	95000
Reise	18200
Beverting	4767
Studietur	12972
Diverse	710
Kurs og seminarer	12650
	175076

På grunn av coronasituasjonen ble de fleste møtene gjennomført som elektroniske styremøter, med unntak av en dag i juni og todagers studietur i oktober. Varamedlemmene har vært invitert med på møtene og deltatt mer enn tidligere år. Dette er en fordel da styret kun består av 3 representanter og dermed er sårbart ved eventuelt forfall til møter.

Driftsbudsjett Sølen verneområde styre 2021:

I 2021 er det planlagt 7 styremøter, hvor et av dem er todagers møte med befaring. Det er ønskelig med befaring lokalt knyttet til et møte til, noe som vil være nyttig i styrets arbeid. Det er viktig å bli kjent i verneområdene og med tiltak som er gjennomført og som planlegges. I tillegg planlegges det en studietur til andre verneområder i Innlandet/Norge.

Det planlegges Sølenseminar i 2021 – men på grunn av coronasituasjonen er det mulig at vi utsetter dette til høsten. Det vil arrangeres flere medvirkningsmøter i forbindelse med innspurten av besøksstrategiarbeidet, men hvor det ikke blir for mange deltagere samlet samtidig.

Faglig rådgivende organ opprettes og det arrangeres et eller to møter. Disse møtene må også ses i sammenheng med besøksstrategiarbeidet. I tillegg planlegges det 2-4 møter i administrativt kontaktutvalg.

16.-17. februar arrangeres nasjonalparkkonferansen digitalt for alle de nye verneområde – og nasjonalparkstyrene i landet.

Sølen landskapsvernområde ble opprettet 18. februar 2011. Det er ønskelig å markere 10 års jubileum i flere mindre arrangement og markeringer gjennom året, utstilling bilder, webinarer mm.

Forslag til driftsbudsjett for Sølen verneområde styre i 2021: kr. 300.000,-.

Forvaltningsplaner

Forvaltningsplan for Sølen landskapsvernområde er godkjent og oppdatert. Ettersom besøksstrategien skal være en del av forvaltningsplanen, så vil opptrykking av forvaltningsplan med besøksstrategi gjøres når besøksstrategien er godkjent i 2021. Det må søkes om noe midler til opptrykking av planene (kr. 30.000,-)

Sølen verneområde styre har fått forvaltningsmyndighet for Fuggdalen og Steinfjellet naturreservater fra 1. oktober 2015. Det er på sikt ønskelig med forvaltningsplaner for disse to verneområdene, men at vi avventer til besøksstrategien for Sølen lvo er vedtatt.

Skjøtselsplan for seterområder i Sølen lvo

Det ble høsten 2019 inngått avtale med NIBIO om et oppdrag på prosjekt «Kulturhistorie og skjøtsel i Sølen landskapsvernområde». Første del av prosjektet ble satt i gang i januar 2020 og hadde som formål å undersøke og dokumentere kulturhistorien og driftstradisjoner innenfor området. Lokale aktører er intervjuet og vil bli involvert i den videre prosessen. Andre del av prosjektet med feltarbeid ble gjennomført i august. NIBIO kommer til å benytte vinteren og våren 2021 til å ferdigstille en skjøtselsplan for de fire seterområdene Skånboraket, Misterdalen, Horndalen og Nysetra. Metoden som benyttes i arbeidet er «Skjøtselsplan for helhetlige kulturlandskap». Det søkes om kr. 50 000,- for å dekke siste del av arbeidet.

Besøksstrategi

Prosjektplan for besøksstrategi for Sølen landskapsvernområde ble vedtatt av verneområdestyret 03.12.15 og er revidert hvert år. Arbeidet med besøksstrategi nærmer seg slutfasen og den sendes på høring første halvdel 2021.

Verneområdeforvalter har i høst ferdigstilt forvaltningsplan og besøksstrategien for Jutulhogget naturreservat i samarbeid med fylkesmannen i Innlandet. Dette arbeidet ses også i sammenheng med besøksstrategien for Sølen lvo.

Det er i slutfasen med mulighetsstudien for informasjons- og tilrettelegging ved Mefurua og Rendalstunet. I tillegg skal det skisseres noe mer på mindre informasjonspunkter i området. Det er inngått avtale med Synnøve Galaasen Olsen v/Trysil vassdragets skogeierlag om videre utvikling av Rendalstunet som hovedinnfallssport og formidlingspunkt. Dette er i samarbeid med kommunen som skal utvikle Gammelskola til et landhandleri, formidlingspunkt og navet i Opplev Rendalen.

I tillegg er det dialog med Miljødirektoratet om utvikling av tekst og bilder for både Jutulhogget og Sølen på www.norgesnasjonalparker.no. Her skal det linkes videre til Sølen sin egen nettside som også er under utarbeidelse. Det jobbes også med utvikling av innhold på temasti/naturstier, overordnet skiltplan og prosjektering av formidling/tilrettelegging/ informasjon ved hovedinnfallssport på Rendalstunet i forbindelse med besøksstrategiarbeidet.

På grunn av korona situasjonen så har det ikke vært lett å gjennomføre alle de møtene som var planlagt. Men verneområdeforvalter er i dialog med de aktuelle aktørene i området og prøver å

Sølen verneområdestyre

gjennomføre flere mindre møter og annen form for dialog (teams, info pr. epost osv) for å sikre god medvirkning i prosessen framover til ferdig plan.

Regnskap planarbeid 2020	
Skjøtselsplan for seterområdene	277000
Besøksstrategi Sølen landskapsvernområde (mulighetsstudier/kunnskapsgrunnlaget/hjemmeside)	253012
Sum	530012

Tidsplan og budsjett for 2021 i prosjektplanen for besøksstrategi for Sølen landskapsvernområde er oppdatert og det søkes om kr. 215 000,- til å slutføre arbeidet med besøksstrategi for Sølen landskapsvernområde i 2021.

Gamle bilder

Sølen verneområdestyre ønsker å samle inn gamle bilder fra Sølen landskapsvernområde med randsone for å visualisere bruken og landskapet tidligere og sammenligne det med dagens landskap og bruk og lage en utstilling for å formidle dette. Anno har fått oppdraget på skanning/digitalisering av gamle bilder og søk etter bilder fra dette området i Anno Musea i Nord Østerdalen sitt fotoarkiv og eventuelle andre fotoarkiv. Det er inngått avtale med Tur og Natur om å refotografere noen av bildene for å se på både endring i bruk og endring i landskap. Dette arbeidet fullføres i 2021 og en utstilling kan være en fin markering i forbindelse med 10 års jubileumet.

Arkivsaknummer: 2020/13009-2

Saksbehandler: Hilde Nystuen

Dato: 26.11.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølen verneområde	36/2020	03.12.2020

Sølen verneområde - møteplan 2021

Innstilling til vedtak:

Sølen verneområde vedtar følgende møteplan for 2021:

Dato	Søknadsfrist	Hovedtema/Type møte
Januar/ februar	1.februar	<ul style="list-style-type: none">- VO- styret (januar)- VO- styret (februar)- Nasjonalparkkonferanse i Trondheim – digitalt 16.-17. februar- Møter i rådgivende utvalg/besøksstrategi- Møte administrativt kontaktutvalg
Mars		<ul style="list-style-type: none">- SØLENSEMINAR 2020- VO-styret - Bestillingsmøte 2 med SNO
Mai		<ul style="list-style-type: none">- VO-styret
Juni	1.mai	<ul style="list-style-type: none">- VO-styret, med befaring
September	1.august	<ul style="list-style-type: none">- VO-styret, med befaring- Markering av Sølen landskapsvernområde 10 år
Oktober		<ul style="list-style-type: none">- Studietur
November/ desember	1.november	<ul style="list-style-type: none">- VO-styret - Bestillingsmøte 1 med SNO- Tiltaksplan

Saksopplysninger:

I henhold til vedtektene skal styret avholde minst 4 møter årlig, og ellers som lederen bestemmer det. Lederen plikter å kalle inn dersom minst en tredel av medlemmene ønsker det.

Det ble i 2020 avholdt følgende møter i Sølen verneområde:

DATO	STYREMØTER I 2020
25.02.2020	Elektronisk møte
18.03.2020	Elektronisk møte
18.05.2020	Elektronisk møte
26.06.2020	Styremøte og befaring til Fiskevollen
17.08.2020	Opplæringsdag for verneområdestyrene i Innlandet på Lillehammer
15.-16.10.2020	Styremøte og studietur til Hjerkin og Lom
03.12.2020	Elektronisk møte

Verneområdeforvalter har gjennom året hatt god dialog med kommunen, fylkeskommunen og fylkesmannen og har drøftet flere saker. Det er gjennomført et fysisk møte i administrativt kontaktutvalg i 2020.

Vurdering:

I 2021 er det planlagt 7 styremøter, hvor et av dem er todagers møte med befaring. Det er også ønskelig med befaring lokalt knyttet til et møte til, noe som vil være nyttig i styrets arbeid. Det er viktig å bli kjent i verneområdene og med tiltak som er gjennomført og som planlegges. Høsten 2021 planlegges ny studietur til verneområder i Norge for å se, lære og bli inspirert.

Det planlegges nytt Sølenseminar første halvår 2021 hvor eksterne innledere inviteres til å holde innlegg, samt et eller to møter i faglig rådgivende utvalg som bør opprettes i 2021. Disse møtene må også ses i sammenheng med besøksstrategiarbeidet. Aktuelle saker for RU vil kunne være innspill til besøksstrategiarbeidet og innspill på aktuelle tiltak i verneområdet. I forbindelse med arbeidet med besøksstrategi vil det også bli noen medvirkningsmøter helt i starten av året. Besøksstrategien bør også presenteres på et åpent møte og for kommunestyret.

16.-17. februar er det nasjonalparkkonferanse digitalt i regi Miljødirektoratet for alle de nye verneområde – og nasjonalparkstyrene i landet.

Verneområdeforvalter skal arrangere minimum 2 møter i administrativt kontaktutvalg i 2021.

Sølen landskapsvernområdet ble opprettet 18. februar 2021. Det er ønskelig å markere dette under Veidemannsfestivalen i september. Det kan også være aktuelt å markere det med flere mindre arrangementer gjennom 2021.

Arkivsaksnummer: 2020/12942-2

Saksbehandler: Hilde Nystuen

Dato: 01.12.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølen verneområde	37/2020	03.12.2020
		08.01.2021

Sølen verneområde - innmelding av behov for tiltaksmidler og bestilling av tjenester av SNO for 2021

Innstilling til vedtak 03.12.2020:

Saken tas til behandling når tiltaksplanen for Sølen landskapsvernområde 2021 er oppdatert. Verneområdeforvalter går gjennom noen forslag til tiltak i møtet den 3. desember og vi drøfter mulige tiltak. Endelig tiltaksplan vedtas av styret før 10. januar 2021.

Sølen verneområde kommer også med en bestilling av tjenester fra SNO jf.bestillings skjema. Dette drøftes nærmere i møtet.

Innstilling til vedtak 08.01.2021:

Verneområdestyret slutter seg til at det blir søkt om tiltaksmidler for 2021 via elektronisk søknad til følgende tiltak (jf. vedlagt tiltaksplan):

Layout og kart på informasjonsplakater	60000
Skoleprosjekt	30000
Fullføre skilting stier iht besøksstrategien	30000
10 stolper til natursti	25000
Utarbeide tekster, bilder og oppsetting av naturstiene	70000
Fjerne siste rest tagging	5000
Klopp over bekk i Misterdalen	5000
Tematurer	15000
Oppsyn leirplasser Sølensjøen, utkjøring av ved	15000
Arrangement Veidemannsfestivalen og markering 10 år	70000
Utstilling av gamle bilder og refotografering	40000
Kartlegge slitasje på hovedstien til Sølen etter NINA sin metode	20000
Fjerne buskfuru iht skjøtselsplan	50000
Fjerne einer og lauvkratt iht skjøtselsplan	50000
Nofence - 20 bjeller	75000

Sølen verneområde styre

Ferdsestellere – behov for 4 tellere	
Oppdatere oversikt på fangstanlegg i samarbeid med fk	30000
	590000

Sølen verneområde styre ber om at det foretas bestilling av tjenester fra SNO jf. Bestillingsskjema:

Bestilling SNO ressurs	
Oppsyn motorisert ferdsel sommer og vinter	8
Bistå med oppsetting av skilt	3
Kartlegge og overvåke kulturminner, flyvraket	1
Sette ut og følge opp ferdselstellere	4
Overvåke og rydde søppel - sjekke området ved Mistra og hovedstien til Sølentoppen	3
Sette opp klopp over bekk i Misterdalen	1
Fjerne rester etter fiskefelle i Misterdalen	1
Informasjon og veiledning - delta på 10 års markering og skoleprosjekt	2
Skjøtselstiltak iht skjøtelsplan - bistå arbeidet	4
Fjerne rest av tagging	1
	28

Dokumenter i saken:

- Brev fra Miljødirektoratet datert 03.11.2020: Rammer og opplegg for Fylkesmannen og verneområdestyrene - innmelding av behov for tiltaksmidler og bestilling tjenester av SNO 2020.
- Strategi for bruk av tiltaksmidler i verneområder 2020-2025
- Bestillingsskjema. Innspill om ønsket SNO ressurs
- Tiltaksplan 2021
- Bestilling av ønsket SNO ressurs for 2021.
- Årsrapport for 2020 fra Statens naturoppsyn

Saksopplysninger:

Verneområdestyret har en rekke oppgaver som er nedfelt i punkt 8 i vedtektene for styret. Blant disse oppgavene er skjøtsel og besøksforvaltning. I vedtektenes punkt 8.2. står det:

«Som forvaltningsmyndighet skal styret ut fra naturmangfoldloven § 33 og verneformålet i de enkelte verneforskrifter vurdere behov for og nødvendig gjennomføring av skjøtsel og tilrettelegging. Plan for skjøtsel og eventuell tilrettelegging skal, jf. §§ 35 og 36 siste ledd, inngå i en forvaltningsplan godkjent av Miljødirektoratet. Forvaltningstiltak iverksettes på et kunnskapsbasert grunnlag i samsvar med vedtatte forvaltningsplaner/skjøtelsplaner.

Styret kan som forvaltningsmyndighet legge til rette for at verneområdenes potensial for verdiskapning utnyttes innenfor rammen av verneforskriftene og naturmangfoldloven. Dette skal skje gjennom konkrete forvaltnings- og skjøtselstiltak, fortrinnsvis i tråd med den delen av forvaltningsplanene som omhandler besøksstrategi. Styret skal ikke opptre som næringsaktør, men bør i denne sammenhengen innlede et samarbeid med lokalt reiseliv/øvrig reiseliv, samt det autoriserte besøkscenter.

Verneområdestyret skal utarbeide årlige prioriteringer av skjøtelses- og forvaltningstiltak i verneområdene i tråd med den flerårige tiltaksplanen. Styret skal etablere et nært samarbeid med Statens naturoppsyn lokalt. Styret tildeles etter søknad til Miljødirektoratet årlig midler til skjøtsel og forvaltning til prioriterte tiltak i henhold til vedtatte forvaltningsplaner/skjøtelsesplaner. Tildelingene skjer ut i fra de budsjettmessige rammer det enkelte året. Verneområdestyret prioriterer bruken av de tildelte midlene. Alle tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings-/tiltaksplan for verneområdene og andre relevante styringsdokumenter.»

Videre står det i vedtektenes punkt 8.4: «Som forvaltningsmyndighet skal styret i besøksstrategien vurdere behovet for særskilte informasjonstiltak. Styret er hovedansvarlig for informasjonstiltak og skal gjennomføre dette i henhold til Miljødirektoratets merkestrategi.»

Post 1420.31 – midler til tiltak i verneområder

Alle innmeldte tiltak skal være i tråd med godkjente forvaltnings-/ skjøtelsesplaner, besøksstrategi og andre relevante styringsdokumenter. Verneområdestyret skal melde inn sine behov for forvaltnings- og skjøtselstiltak i verneområdene direkte til Miljødirektoratet, som tildeler ut fra en nasjonal prioritering. Verneområdestyret skal selv disponere og prioritere bruken av de tildelte midlene, og bestemme hvem som skal gjennomføre tiltakene. Det er en forutsetning at SNO sine oppgaver og aktiviteter i verneområdene blir samordnet med tildelingen av midlene til tiltak slik at det blir en effektiv bruk av de samla ressursene til tiltak i verneområdene. Hovedtrekkene i den innsendte prioriteringen fra forvaltningsmyndigheten og prioriteringene i «Strategi for bruk av tiltaksmidler» skal følges.

Regjeringen ferdigstilte i 2019 «Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene» og et av tiltakene i planen var å oppdatere strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder. Strategien er oppdatert og gjelder for perioden 2020-2025. Det overordnede målet for tiltaksmidlene er at de skal brukes slik at naturtilstanden i verneområdene bedres. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, samt forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet. Klima – og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. De største negative påvirkningsfaktorene er gjengroing, fremmede arter, forstyrrelser på dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon. Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden og som bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer prioriteres.

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til merkevaren Norges nasjonalparker og være forankret i en skjøtelses- eller forvaltningsplan eller besøksstrategi for området. Besøksstrategien er en del av forvaltningsplanen og skal godkjennes av Miljødirektoratet. Den skal også ut på høring før endelig godkjenning. Det vil ikke bli gitt midler til etablering av innfallsporter

eller lignende tiltak før besøksstrategien er godkjent. Alle skal ha levert en besøksstrategi innen 2020.

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal benyttes for innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder. Frist er 10. januar 2021. I tillegg til hovedtildelingen fordeles det midler via supplerende tildelinger gjennom året for å dekke uforutsette utgifter som oppstår utenom den årlige søknaden om midler (post 1420.31 og post 1420.21).

For 2021 ønsker Miljødirektoratet å koble tiltaksplaner i FPNV (Forvaltningsplan på nett) til søknadsskjema i ESS. Midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er knyttet til tiltak, kan tildeles over tiltaksposten.

Bestillingsmøte med SNO

Bestillingsmøtene er en formalisert prosess mellom forvaltningsmyndigheten og SNO lokalt. Prosessen har til hensikt å sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak i felt. Bestillingsmøtene er en arena for rapportering fra SNO lokalt, drøfting av status, utfordringer og tiltaksbehov. Dette er både et grunnlag for forvaltningsmyndighetens innmelding av behov for oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak, samt innmelding av behov for tiltaksmidler til Miljødirektoratet/SNO.

Oppgaver knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturmyndighet før de meldes inn til SNO- lokalt for å samordne ønskede tiltak.

Oppsummering gjennomførte tiltak og SNO ressurs i 2020

Følgende bestilling ble gjort i møte med SNO den 04.12.2019 og 18.03.2020:

Sølven verneområde

År:	2020								
Bestiller:	Sølven verneområde								
Verneområder	Prioritet (kategori 1, 2, 3, 4 etc)	Verneområde/innsatsområde/lokalisering	Forankring og beskrivelse av oppdraget	Anslått tidsbruk i dagsverk	Metodebeskrivelse evt henvisning	Rapportering (rapportformat, lagringssted for rapp., egningsdata ol.). Stand. rap.verktøy som Verneområdelogg, Artsobs, Natsstat, anmeldelsesbase og Rovbase skal benyttes.	Rapporteringsfrist	Ansvarlig i SNO-L	
Tilsyn/kontroll		Sølven Ivo og Fuggdalen NR	Forankret i forvaltningsplan. Motorferdsel i utmark		Oppsynet bør ha særlig oppmerksomhet rundt motorferdsel både sommer og vinter	Rapportere til verneområdeforvalter og SNO sin årsrapport	15.11.2020		
Tiltak (skjotse/tilrettelegging)		Sølven Ivo	Forankret i forvaltningsplan. Sette opp retningskilt ved hovedstiene	4	Bistå med oppsetting av retningskilt ved hovedstiene jf. besøksstrategi	Rapportere til verneområdeforvalter og SNO sin årsrapport	15.11.2020		
Kartlegging/registrering/overvåking (inkludert bevaringsmål)		Sølven Ivo	Kartlegge og overvåke kulturminne	1	Kartlegge status og overvåke. Flyvraket på Søndre Sølentoppen	Rapportere til verneområdeforvalter og SNO sin årsrapport	15.11.2020		
Kartlegging/registrering/overvåking (inkludert bevaringsmål)		Sølven Ivo	Forankret i forv. plan. Sette opp og følge opp ferdsestellere	4	Jf. besøksstrategi - følge opp ferdsestilling på de mest brukte stiene	Rapportere til verneområdeforvalter og SNO sin årsrapport	15.11.2020		
Kartlegging/registrering/overvåking (inkludert bevaringsmål)		Sølven Ivo	Forankret i forvaltningsplan. Overvåke og rydde søppel	3	Overvåke de mest brukte stedene, veilede og rydde søppel der behov. Spesielt sjekke opp i søndre del av Sølensjøen, langs Mistra og langs hovedstien opp til Sølven	Rapportere til verneområdeforvalter og SNO sin årsrapport	15.11.2020		
Informasjon		Sølven Ivo	Informasjon og veiledning	1	Delta på skoleprosjekt sammen med forvalter	Rapportere til verneområdeforvalter og SNO sin årsrapport	15.11.2020		
SUM				21					

SNO lokalt har ansvar innen rovviltforvaltningen og har i utgangspunktet ikke stor kapasitet til å bistå verneområdestyret. Det er for øvrig gitt signaler om at vi kan få bistand fra andre i SNO ved behov. Dette kokretiseres nærmere i bestillingsdialogen.

Tiltaksmidler 2020

Sølven verneområdestyre ble tildelt kr. 90.000,- i tiltaksmidler for 2020. Følgende tiltak for 2020 ble vedtatt av verneområdestyret i møte 04.12.2019 og 18.03.2020:

Tiltaksmidler 2020
Skoleprosjekt
Skilting hovedstiene forankret i besøksstrategi
Fjerne rest av tagging
Planlegging restaurering Nydammen
Tematurer
Oppsyn leirplasser langs Sølensjøen, utkjøring av ved
Klopp over bekk i Misterdalen
Ferdsestellere, 4 stykker
Fjerne buskfuru, fremmed art

Beskrivelse av gjennomførte tiltak

1. Skoleopplegg

Det er et stort behov for økt kunnskap blant barn og unge om naturarven/naturverdiene lokalt. Utviklingen av treårige skoleopplegg for 5.-7. klasse er gjort i samarbeid med firmaet Fjelldriv og er meget godt mottatt av barneskolene i Rendalen. Temaene er basert på verneverdiene og foregår innenfor Sølen landskapsvernområde og Jutulhogget naturreservat.

I 2020 ble skoleprosjekt for mellomtrinnet gjennomført 17. september med tema «Villreinfangst, kulturminner og bli kjent med Sølen landskapsvernområde». Verneområdeforvalter var på besøk på begge skolene i forkant av dagen ute. Den 17. september besøkte vi Åkrådalen seter hvor ungene deltok på ulike aktiviteter/poster og fikk servert rensskav i seterfjøset av vertskapet Marit Kveen og Jens Tore Løken. Hilde Mømb bistod også med å gjennomføre dagen.

2. Skilting og merking av stier

Oppsetting av retningskilt på de mest brukte stiene i verneområdet ble gjort sommeren 2017. Det påbegynte arbeidet fullføres når besøksstrategien er vedtatt. Det kan være behov for noe etterbestilling av skilt og stolper, og det må ses nærmere på merking av stiene.

Den gamle ferdselsveien/seterveien fra Lomnes til Femundsundet er delvis midlertidig merket v/Jan Risbakken. Det gjenstår å gps plotte stien. I tillegg har Jens Tore Løken gått opp igjen kløvstien til Åkrådalen/Fiskevollen. Gamle ferdselveier inngår i arbeidet med besøksstrategien.

3. Fjerning av tagging

Det ble høsten 2016 oppdaget tagging/spraymalte symboler på steiner og fast fjell langs hovedstien opp til Sølentoppen fra Gravåsen. Dette ble forsøkt fjernet sommeren 2017 uten å lykkes. Sommeren 2019 lyktes vi med å fjerne det meste av tagging ved kjøp av tjenester fra blant annet Rendalen kommune. Det ble benyttet drill og stålborster. Planen var å ta en sjekk på om alt er fjernet i 2020, men det ble det ikke tid til det - så dette følges opp i 2021.

4. Planlegge restaurering av Nydammen

Nydammen er et unikt kulturmiljø/kulturminne. Fløtningsdammen er fra 1902 og har begynt å rase ut. Grunneier har restaurert nålbu og damkoier og det er interesse for å restaurere dammen. Dette vil være et samarbeidsprosjekt mellom flere aktører blant annet fylkeskommunen og grunneier. Det er i første omgang behov for å kartlegge omfanget og kostnadene ved en slik restaurering. Murer Staffan Andersson har vært der på befaring og lager en beskrivelse med kostnadsoverslag på tiltak som bør gjøres. Dette dekkes over potten med midler til planarbeid.

5. Tematurer

Det er ønskelig å arrangere tematurer i verneområdene for å øke kunnskapen for vernet og området. Dette ses i sammenheng med besøksstrategiarbeidet og som en del av forankring/medvirkningsprosessene i dette arbeidet. 6.september var Sølen verneområdestyre arrangør på en temadag under Veidemannsfestivalen ved Nydammen. Dette var et samarbeid med Maren Kværness Halberg og Paul Tage Halberg som fortalte innlevende om

fløtningshistorien i området. Grappa FRAK spilte og det ble en fin opplevelse å være til stede på arrangementet.

6. Oppsyn leirplasser langs Sølensjøen -utkjøring ved

Det er behov for å følge med på leirplassene som er mest brukt langs Sølensjøen. Sølensjøen Lotteeierlag kan ta på seg oppdraget og det kan også være behov for å kjøre ut noe ved. Dette ble ikke gjennomført i 2020, men følges opp i 2021.

7. Klopp over bekk i Misterdalen

Det er behov for klopp over bekk langs stien fra Misterdalen til Sølen. Dette tiltaket følges opp i 2021.

8. Ferdselstellere

For å følge med på utviklingen av ferdsel i området ble det satt opp 2 ferdselstellere sommeren 2020. Disse stod ved de to stiene som har utgangspunkt fra Gravåsen til Sølentoppen. SNO har levert rapport og resultatene benyttes i besøksstrategiarbeidet.

9. Fjerne buskfuru, fremmed art

Under feltarbeidet til NIBIO i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplan ble det oppdaget at det er et ganske stort område med buskfuru i Skånboraket. Dette ble kartlagt og tas inn som tiltak i skjøtselsplanen som følges opp i 2021.

10. Stolper til temasti/natursti

Det er nå godkjent en natursti i henhold til den nye merkevaren til Norges nasjonalparker. Dette er stolper i malmfuru med mindre vippesilt med korte tekster og bilde. Ettersom det gjensto noe midler på tiltaksposten så er det bestilt 20 stolper til å sette opp temasti/natursti i Sølen landskapsvernområde. Denne stien må forankres i besøksstrategien, men det er naturlig å se på Rendalstunet jf. mulighetsstudiene som er gjennomført her. I tillegg kan Mefurua og stien fra Gravåsen til Sandbu være aktuelle punkter å tenke en temasti på.

Regnskap tiltak 2020		
Skoleprosjekt	27230	
Temadag ved Nydammen	10452	
Nydammen - plan restaurering		Finansiert over post 1420.21
Natursti stolper i malmfuru	53000	
Sum	90682	

Vurdering

Tiltak som skal gjennomføres i forbindelse med besøksforvaltning skal være forankret i en skjøtselsplan, besøksstrategi eller en tiltaksplan forankret i forvaltningsplanen.

Forvaltningsplanen for Sølen landskapsvernområde er godkjent av Miljødirektoratet.

Tiltaksplanen for Sølen landskapsvernområde er forankret i forvaltningsplanen, men rulleres årlig.

Kartlegging og overvåkingsarbeid skal i utgangspunktet ikke omsøkes over tiltaksposten. Denne typen arbeid kan gjennomføres av SNO og må derfor signaliseres inn i bestillingsskjemaet, ellers skal dette meldes inn til drifts- og forvaltningsplanmidlene til verneområdestyrene.

Behov for elektroniske ferdselstellere meldes inn på tiltakspotten, da det innebærer en kostnad å anskaffe og drifte disse. Mens behov for feltmessige personalressurser fra SNO for oppsetting og drift, meldes inn i bestillingsskjemaet.

For alle informasjonsplakater og annen informasjon om verneområder som skal finansieres med tiltaksmidler forutsettes ny merkevare brukt.

Bestillingsskjema for SNO ressurs for 2021 og tiltaksplan for 2021 ble drøftet i møte i Sølen verneområdestyre 3. desember.

Aktuelle tiltak i 2021 kan være følgende:

- Skoleprosjekt
- Arrangement under Veidemannsfestivalen
- Temdager – guidet tur på den gamle seterveien
- Klopp over bekk Misterdalen
- Ferdselstellere – følge med på utviklingen av ferdsel i området
- Kartlegge slitasje på hovedstien fra Gravåsen til Sølentoppen
- Fjerne buskfuru
- Følge opp med skjøtselstiltak som forankres i skjøtselsplanen
- Oppsyn leirplasser rundt Sølensjøen
- Se på ny adkomst ned til Sølensjøen fra østsiden for de som ankommer med kano
- Supplere med retningsskilt iht til besøksstrategien
- Uvikle temastier iht besøksstrategien

I januar oppdaterte verneområdeforvalter søknad på midler til tiltak for 2021 og bestilling av SNO ressurs for 2021. Verneområdestyret fikk dette til gjennomgang 8. januar.